

16 Kultura i osiągnięcia starożytnych Rzymian

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.

Uczeń:

6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 312 p.n.e., 45 p.n.e.
- postacie: Horacego, Wergiliusza, Owidiusza, Juliusza Cezara, Gajusza Mecenasa, Marka Kwintyliana, Marka Tulusza Cyncerona, Seneki, Marka Aureliusza, Tacyta, Tytusa Liwiusza, Polibiusza, Marka Warrona, Marka Agrypy, Celsusa, Witruwiusza, Sosigenesa
- porządki architektoniczne w architekturze rzymskiej
- przykłady rzymskiego malarstwa i rzeźby

ROZUMIE

- pojęcia: mecenat, piśmiennictwo historyczne, filozofia stoicka, retoryka, Panteon, beton, termy, porządek kompozytowy, akwedukt, insule, wille, Via Appia, łuk triumfalny, amfiteatr, cyrk, Koloseum, Circus Maximus, bazylika, freski, mozaika, płaskorzeźba, Pompeje, *trivium*, *quadrivium*, kalendarz juliański
- główne sentencje prawa rzymskiego: *dura lex sed lex* (łac. „twarde prawo, ale prawo”), *lex retro non agit* (łac. „prawo nie działa wstecz”), *lex neminem cogit ad impossibilia* (łac. „prawo nie zmusza do rzeczy niemożliwych”), *audiatur et altera pars* (łac. „należy wysłuchać drugiej strony”)

POTRAFI

- scharakteryzować główne gatunki w literaturze rzymskiej i wskazać ich twórców
- omówić filozofię stoicką oraz wkład Rzymian w rozwój retoryki
- scharakteryzować najważniejsze osiągnięcia rzymskie w dziedzinie architektury
- opisać budowlę Panteonu
- podać przykłady architektury mieszkalnej w starożytnym Rzymie

- określić rolę cyrków i amfiteatrów w życiu starożytnych Rzymian
- dostrzec dziedzictwo antyku we współczesnym świecie

Materiał realizowany na pierwszej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i cele lekcji. Informujemy uczniów, że na zajęciach będziemy się zajmować kulturą i osiągnięciami starożytnych Rzymian.

Zadajemy pytania:

- ▶ Jakie starożytne cywilizacje wywarły największy wpływ na Rzymian?
- ▶ Czym był synkretyzm religijny?

II. ROZWINIĘCIE

Dzielimy uczniów na cztery grupy i rozdajemy im instrukcje. ▶

Grupa I

Na podstawie podrozdziałów *Literatura* (s. 168–169) oraz *Filozofia i retoryka* (s. 169) przygotujcie mapę mentalną poświęconą literaturze, filozofii i retoryce w starożytnym Rzymie. Wasza mapa będzie częścią większej mapy mentalnej dotyczącej kultury i osiągnięć starożytnych Rzymian.

Grupa II

Na podstawie podrozdziału *Architektura i budownictwo* (s. 170–171) oraz infografiki *Panteon* (s. 172–173) przygotujcie mapę mentalną poświęconą architekturze i budownictwu w starożytnym Rzymie. Wasza mapa będzie częścią większej mapy mentalnej dotyczącej kultury i osiągnięć starożytnych Rzymian.

Grupa III

Na podstawie podrozdziału *Rzeźba i malarstwo* (s. 175) oraz ilustracji (**m6** i **m7**, s. 175) przygotujcie mapę mentalną poświęconą malarstwu i rzeźbie w starożytnym Rzymie. Wasza mapa będzie częścią większej mapy mentalnej dotyczącej kultury i osiągnięć starożytnych Rzymian.

Grupa IV

Na podstawie podrozdziałów *Nauka* (s. 175–176), *Prawo rzymskie* (s. 176) oraz tekstu źródłowego (**m8**, s. 176) przygotujcie mapę mentalną poświęconą nauce i prawu w starożytnym Rzymie. Wasza mapa będzie częścią większej mapy mentalnej dotyczącej kultury i osiągnięć starożytnych Rzymian.

Proponowany czas na wykonanie map to ok. 10–15 minut. Po jego upływie zapisujemy na tablicy hasło: „Kultura i osiągnięcia starożytnych Rzymian”. Następnie wspólnie z uczniami uzupełniamy mapę mentalną. Podczas omawiania architektury możemy zaprosić uczniów do wirtualnego zwiedzania Rzymu - przygotowany zestaw filmów dostępny jest w Internecie. ▶

III. PODSUMOWANIE

Uczniowie wykonują polecenia 1, 2 i 3 (s. 177).

Zadajemy pytania:

- ▶ Czego się dzisiaj nauczyliście?
- ▶ Co się wam podobało na dzisiejszej lekcji?
- ▶ Do czego możecie wykorzystać wiedzę zdobytą podczas tych zajęć?

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują test na stronie quizizz.com. ▶

Materiał realizowany na drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Wyjaśniamy uczniom, że na zajęciach będziemy kontynuować wątki związane z kulturą starożytnego Rzymu. W trakcie lekcji spróbujemy znaleźć odpowiedź na pytanie, co zawdzięczamy Grekom i Rzymianom. Dzięki temu zrozumiemy, dlaczego w ogóle poznajemy dzieje starożytne.

II. ROZWINIĘCIE

Dzielimy klasę na cztery grupy i rozdajemy instrukcje. ▶ Oprócz tego uczniowie korzystają z materiałów dodatkowych udostępnionych przed zajęciami. ▶

Grupa I

Na podstawie tekstu Antoniego Ładzińskiego pt. *O znaczeniu Antyku w XXI wieku*. (fragment: *Dziedzictwo kulturowe*) stwórzcie plakat prezentujący główne założenia tego tekstu.

Grupa II

Na podstawie tekstu Tomasza Szeląga pt. *Czy prawo rzymskie naprawdę jest fundamentem naszej cywilizacji?* stwórzcie plakat prezentujący główne założenia tego tekstu.

Grupa III

Na podstawie wywiadu przeprowadzonego z dr. hab. Markiem Węcowskim stwórzcie plakat prezentujący główne założenia tej rozmowy.

Grupa IV

Na podstawie artykułu *Wynalazki i osiągnięcia rzymskie* stwórzcie plakat prezentujący główne założenia tego tekstu.

Po upływie wyznaczonego czasu (ok. 25 minut) grupy prezentują plakaty, omawiając główne założenia przeczytanych tekstów. Na tablicy zapisujemy przejawy wpływu kultury antycznej na współczesność.

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy uczniom pytania:

- ▶ W jakich dziedzinach życia widać najwięcej przejawów wpływu kultury antycznej na współczesność?
- ▶ Jaki jest wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie?
- ▶ Czego dowiedzieliście się na dzisiejszej lekcji?
- ▶ Co się wam najbardziej podobało?

ZADANIE DOMOWE

Czy słusznie antyk uznawany jest za fundament współczesnej kultury europejskiej? Uzasadnij odpowiedź.